

Petrus Jonasson född 1872 får inget långt och innehållsrikt liv. Det får däremot hans yngre bror Per **Olof. Kastello** las till hans efternamn under hans livsresa. Jag fortsätter Axel Grindes berättelse där den slutar i hans tabell 562.

Tabell 562.		
Torparedottern Anna Jonassdotter, Rätansbyn	f. 1840 30/8	d. 1912 15/3
Barn.		
Jöns	f. 1865 20/5	d. 1927 22/1
JonasHenriksson	f. 1870 25/4	d. 1962 31/10
Petrus	f. 1872 19/11	d. 1872 2/12
Per Olof	f. 1874 31/11	

se tab. 381. Og.
Fader: Johannes Jönsson.

Bengt* Jonsson 1776-(1812..1827)	Gift 1805 i Rätan (Z).	Anna* Hansdotter 1774-1845	Måns Friberg Andersson ▲ 1763-1822 Dragon/Fältjägare	Gift 1810 i Rätan (Z).	Anna* Jönssdotter 1775-1848
Jon* Bengtsson Född 1806-12-12 i Rätan (Z). Död 1886-11-23 i Rätan (Z).		Gift 1839-05-12 i Rätan (Z).		Lisbeta* Månsdotter Född 1811-12-08 i Rätan (Z). Död 1893-02-06 i Rätan (Z).	
Anna* Jönssdotter Född Rätansbyn 1840-08-30 i Rätan (Z). Död Rätansbyn 1912-03-15 i Rätan (Z).					
Utom äktenskap			Johannes* Jönsson ▲ Född Böle 1832-09-06 i Rätan (Z). Död Kvisthån 1902-09-15 i Vemdalen (Z).		
Jöns* Johansson Född Rätansbyn 1865-05-20 i Rätan (Z). Död Rätansbyn, avled på lasarettet i Sveg 1927-01-22 i Rätan (Z).					
Utom äktenskap			Partner...		
Jonas* Henriksson Född Rätansbyn 1870-04-25 i Rätan (Z).					
Utom äktenskap			Jonas* Persson		
Petrus* Jonasson Född Rätansbyn 1872-11-19 i Rätan (Z). Död Rätansbyn 1872-12-02 i Rätan (Z).					

Innan jag fortsätter med **Olof** något om hans och mitt släktkap. Det är Karin Andersdotters tre söner

som startar kedjereaktionen som gör att deras respektive barnbarn är fäder till min mormor, farmor och farfar. De är i sin tur av samma generation som **Olof** och en aning släkt. Hans bror Jöns lever ett ogift drängliv i flera av socknens byar och ser inte ut att ha satt några barn till världen. Broder Jonas registreras i obefintlighetsboken 1893. Mest troligt sökte han lyckan på andra sidan Atlanten. **Olof** fick aldrig någon lillasyster, hon noteras vara död vid födseln i januari 1879.

Fram till hösten 1886 ser det ut som att **Olof** bor och lever med mor och syskon i Nr 6 Rätansbyn. Vid den tiden vistas han enligt husförhörlängden även hos sin far Jonas Persson i Tevansjö Ramsjö socken i Hälsingland. Den 25 september 1888 flyttar 14-åringen till Söderhamn. I augusti 1893 lämnar lärlingen skomakare Johannes Larssons hushåll och flyttar till Sollefteå. Här bor han som gesäll i närheten av prästgården. Hos mästare Jonas Melin på Storgatan stannar han till i februari 1895. Nästa anhalt är Härnösand. Här noterar jag för första gången efternamnet **Kastello** Jonasson. Han registreras som skomakare och kanske tyckte han då att ett särskiljande namn var på sin plats. En sökning i Kungliga bibliotekets tidningsdatabas ger flera exempel på personer, varor, händelser och platser som vid tiden kan ha inspirerat **Olof** till sitt val.

I december 1898 ställer han kosan söder ut och anländer enligt kyrkböckerna till Sala i Västmanland den 4 januari 1899. Han stannar i fyra månader innan han korsar länsgränsen till Avesta.

Kastello anländer Sala tidigare än vad kyrkböckerna redovisar Redan i december 1888 visar skomakaren att även munlädret är välsmort. Han förmedlar ett budskap om nykterhet. Två helger i rad står han på scen inför betalande publik. Med tanke på budskapet förmodar jag att han inte taget sitt extra namn **Kastello** efter det då populära portugisiska bordsvinet Castello.

I min berättelse Läkarna framgår det tydligt att dryckenskapen i Rätans socken sent 1800-tal inte endast var ett hälsoproblem utan även påverkade familjelivet negativt. Utan att ha några bevis för hur **Kastello** upplevde brännvinet i unga år så utesluter jag inte att han såg och upplevde sådant som senare kom att påverka honom.

Med stöd av Wikipedia i juni 2023 något om nykterhetsrörelsen i Sverige fram till **Kastellos** framträdande. Heliga Birgitta och senare ärkebiskopen Laurentius Petri var tidigt ute i ärendet. Den senare skrev "*Några viktiga orsaker, hvarföre alla menniskior sigh vachta skola för dryckenskap*". Carl von Linné skreven en uppsats i 1748 års almanacka där han gick till angrepp mot det gängse missbruket av brännvin. År 1810 frigavs brännvinsbränneriet helt och konsumtionen nådde 1829 en höjdpunkt (46 liter per år/individ). Under 1800-talet, då motståndet mot alkoholen organiserades, var Sverige ett fattigt land jämfört med dagens förhållanden. Ett viktigt argument som nykterhetsvänner använde var därför att fattigdomen förvärrades av att säd och potatis gick åt till öl- och brännvinsframställning samt av att vissa arbetare fick ut en del av sin lön i brännvin. Peter Wieselgren (1800-1877), då kyrkoherde i Västerstad i Skåne, bildade en nykterhetsförening i sin församling. Genom detta lyckades han åstadkomma en total uppryckning av lokalbefolkningen. Under somrarna 1838–1846 och också därefter var han verksam som kringresande folktalare för nykterhetssaken över hela landet. År 1837 bildades Svenska Nykterhetssällskapet. År 1846 hade föreningen över 95 000 medlemmar. Vid 1854 års riksdag togs beslutet att förbjuda all husbehovsbränning. Redan år 1860 befanns förbrukningen av brännvin per individ ha minskat till en tredjedel mot förut. Med tiden fick nykterhetsvännerna upp ögonen för att en annan fara hotade, ölet, som mot slutet av 1800-talet i allt högre grad började missbrukas till dryckenskap. Denna nya samhällsfara framkallade på 1880-talet återigen en stark nykterhetsrörelse. I spetsen för denna går de stora nykterhetsföreningarna Godtemplarorden, Nationalgodtemplarorden, Templarorden, Sveriges blåbandsförening, Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund med flera.

I Avesta stannar Castello i sju månader. Med uppenbart lätt packning bär det av till Uppsala. Han ligger återigen före kyrkobokföringen då han i juli 1899 är engagerad i Skoarbetarfackföreningen. Officiellt är han bosatt i staden från och med 3 november 1899. Han är en nykomling och får heta Otto Castello. Per **Olof** Jonasson **Kastello** får från och med nu vänja sig vid att hans namn kommer att stavas på varierande sätt. Enligt Uppsala Nya Tidning (hädanefter UNT) så håller han i september under ett "*muntert kafferep*" ett tal för de äldre i nykterhets-

logen "Vid Fyris Strand". Han gör det som en representant för de ungdomar som arrangerat tillställningen. Officiellt flyttar **Kastello** från Uppsala till Falun den 13 juli 1900. Innan jag fortsätter med hans liv i min hemstad lite om den arbetareorganisation han anslutit sig till.

"Sko- och läderarbetarnas förbund var ett svenskt fackförbund inom Landsorganisationen (LO) som ursprungligen bildades 1888 under namnet Skomakeriarbetareförbundet i Sverige och namnändrades först till Svenska skoarbetareförbundet (1893), sedan till Svenska sko- och läderindustriarbetareförbundet för att till sist kallas Sko- och läderarbetarnas förbund. Förbundet upplöstes 1972 då det gick upp i Beklädnadsarbetarnas förbund. Då förbundet bildades fanns ännu inga skofabriker och förbundet sågs de som en fortsättning på de gesällskap som fanns under skråtiden. De första maskinerna kom 1890 och fabriker uppstod i snabb takt på 1890-talet, så att det redan 1894 fanns omkring 1 000 fabriksarbetare inom skoindustrin."

Kastello är officiellt bosatt på Övre Åsen i Falun i endast fyra månader. Han har redan siktet inställt på Gävle. Här är han skriven i nästan exakt tre år. Om hans tid här finns ömse att berätta. Han har gjort som tidigare och anlät tidigare än vad som framgår av församlingsboken. I Gävle Dagblad (hädanefter GD) finns den 11 maj notisen till höger införd. Vad som hänt och varför får sin förklaring i GD den 18 maj. **Kastello** fick löpnummer 177 när han 1895 kom att tillhöra Västernorrlands regementes inskrivningsområde, Härnösands kompaniområde. Jag har inte kännedom om anledningen till att **Kastello** vid två tillfällen inte infann sig till den återkommande vapenövningen. Han kan ha hållit sig undan som en tidig variant av vapenvägrare och/eller som pacifist. Det kan också vara så enkelt att han på grund av sitt kringflackande liv inte nåts av inställelseordrarna. Bötesbeloppet för första utevaron var vid denna tid 20 kronor. Uteblev man en andra

gång dubblerades beloppet. Om han betalade eller satt fängslad för tilltaget har jag ingen kännedom om. Nästa gång jag hittar **Kastello** omnämnd i tidningen är det en notis i Arbetarbladet från den 28

februari 1903. Hans engagemang i spritstrejkfrågan leder till bildandet av Föreningen Protest i början av mars. Cirka 50 medlemmar närvarade vid det konstituerade sammanträdet. En av styrelsemedlemmarna "*blefvo hr O. Kastello*" Inträdesavgiften beslöts vara 50 öre och till det en kvartalsavgift på 30 öre. Listor för deltagande i spritstrejken utlämnades. Någon strejk blev det inte och anledningen kan skönjas i klippet längst till höger. Det kommer från publikationen Social Tidskrift. Under olika perioder mellan 1901 och 1917 ett officiellt organ för bland annat, Föreningen för folkbibliotek och läsestugor, Kooperativa förbundet i Sverige och Folkbildningsförbundet. Kanske har någon märkessamlare av idag en nål av metall med inskriptionen "*Spritsträjken 1903*" i sin ägo. Den skapades efter ett förslag av medlemmen och gravören Vestermark. Jag vet inte

Fången rymde. En länge eftersökt person, P. O. Johansson Kastello, anträffades härom dagen i Ljusne och anhölls för att sändas till Gefle, omtalar S. K. I måndags skulle fjärdingsman Forslin vidare befordra mannen, hvarvid Kastello emellertid passade på att ta till schappen från Forslins hem, dit fången förts i stället för till häktet i tingshuset.

Kastello har sedan ej anträffats.

Rymmaren fasttagen. Den förut omnämnde bötesfången P. O. Johansson Kastello, som gjort sig osynlig, innan man hann anhålla honom, har nu anträffats och afförts till länsfängelset för att aftjäna böter för uteblifvande från andra årets vapenövning.

Egendomligt nog lär mannen ock vara bötfälld för uteblifvande från inskrifning 1900, säger Söd.-Kur.

Mötet i spritsträjksfrågan i går afton var besökt af mellan 2- å 300 personer. Sedan mötet öppnats af hr Castello höll byggmästare P. O. Lindblom ett inledningsföredrag, hvori han uppdrog en historik öfver brännvins-handteringen i Sverige, påpekande husrusom redan för hundratals år sedan kungar och regeringar förstått att skaffa sig inkomster på brännvinshandteringen. Framhåll till slut att arbetarne i denna fråga hade en god trumf på hand, blott de ville använda den. Uppmanade till lifligt och allvarligt deltagande i spritsträjken.

Sedan därefter hr Birger Erikson valts till ordförande och hr Lindelöf till sekreterare för aftonen vidtog diskussion om komiténs förslag till ordnande af spritsträjken.

Mötet beslöt att bilda en förening samt antog i huvudsak komiterades förslag, såsom underlag för blifvande stadgar. Inträdesavgiften bestämdes till 50 öre, hvilken skall erläggas å nästa möte. En styrelse på 5 personer tillsattes.

Listor för teckning af medlemskap komma att cirkulera på arbetsplatserna.

Knappt hade de nya spritullarna blifvit en verklighet för än rundt om i landet kraftiga ord yttrades till förmån för en allmän spritstrejk, och beslut halva å flera arbetaremoten fattats i denna goda riktning. Men framtiden får utvisa i hvad mån detta kan leda till handling. Strejkar man mot superiet, därför att man ej får supå så billigt man önskar, så stannar det beslutet för visso vid tomma ord. Men detta onyktra motiv tyckes ej hafva gjort sig gällande bland mötesmajoriteterna. Man har beslutat strejk mot spriten af indignation öfver principen, att de skatter, som skola uppbåras den af dryckenskapen oberoende delen af kulturarbetet, tagas af spritinkomsterna och sålunda växa i bredd med superiet. Följden kan då bli den, att när tiden är mogen för ett allmänt rusdrycksförbud, så kommer den del af nationen, som med Duclaux anser alkoholen "oumbärlig", helt visst med den invändningen, att spritinkomsterna ej kunna afväras af statsverket. Mötesuttalandena ha vidare protesterat mot regeringens förmenta afsikt att ockra på superiet. Själfr har dock finansministern förklarar, att motivet för spritullarna är afsikten om spritdryckernas umbärlighet och att de därför böra förtullas såsom lyxartiklar, dem ingen behöfver.

av vem och var den tillverkades. Det jag vet är att om man hade 15 öre till övers i april 1903 så kunde den köpas hos Holm & Doll i Gävle.

I luciaticid 1903 återvänder **Kastello** till Uppsala. Hans tro på ett nyktert leverne verkar inte ha mattats av på något sätt. I Gävle visade hans ageranden även på ett ökat intresse av att påverka genom politiskt arbete. Han har anslutit sig till socialdemokratiska tankar och har medverkat i arbetarkommunens debatter.

Han vilar inte på hanen vid ankomsten till Uppsala. Den 27 december närvarar han vid det tillfälle som Uppsala socialdemokratiska ungdomsklubb konstitueras. Initiativet kom från Verdandilogerna i Uppsala och var utlyst som ett offentligt möte. Av notiser i andra uppsalatinningar framgår att hr O. J. **Castello** tog plats i interimsstyrelsen.

Verdandi har sitt ursprung i nykterhetsrörelsen och bildades 1896 när de bröt sig ut ur IOGT i protest mot synen på den enskilde som ensam ansvarig för sitt missbruk.

Verdandi betonade i stället sociala åtgärder för att förebygga missbruk och förbättra människors levnadsvillkor. Verdandi ville även vara en del av arbetarrörelsen och verka utan koppling till kristendomen. Det hade varit intressant att få ta del av debatten mellan professorn i vad vi idag kallar bibelvetenskap och **Kastello**. Detta då Waldemar Rudins installationsföreläsning vid Uppsala universitet 1893 blev mycket omdebatterad. I den öppnade han försiktigt upp för bibelkritiken vilket utlöste ett ramaskri i de konservativa nyevangeliska kretsarna. Bibelkritiker hänvisade sedan ofta till denna föreläsning. **Kastello** finns i början av 1904 även som invald suppleant i Uppsala arbetarbibliotekförbund och på jubileumsfest med Verdandi. Förtroendeuppdragen blir fler då han i slutet av februari blir invald som styrelseledamot tillika sekreterare i Folketshusföreningen. Den 7 mars 1904 så håller han enligt UNT tal på Skoarbetarföreningens "stora agitationsfest" på Folkets Hus. Från UNT hämtas följande notiser från Socialdemokratiska ungdomsklubbens ordinarie månadssammanträde 12 mars. Frågan för dagen var "Arbetarrörelsen, nykterhet och religion". "Frågan inleddes af ordf. hr O. J. **Castello**. Flera av af Laboremus medlemmar deltog i diskussionen. Man tycktes vara rätt ense om att socialdemokraterna borde verka för rusdrycksförbud. Religionen borde vara hvar och ens privatsak." Laboremus grundades 1902 som en socialdemokratisk studentklubb i Uppsala och inom föreningen kom flera av socialdemokratins tidiga ledare att skolas.

Enligt UNT den 11 april 1904 anordnades ett "talrikt besökt möte" på Fyrishall där arbetarrörelsen och fredssaken diskuterades. "Diskussionen inleddes på ett förträffligt sätt af fröken Bergstrand, som slutade sitt anförande med att betona betydelsen för fredssaken af den starka solidaritetskänsla hvaraf arbetarrörelsen uppbäres." Längre fram i referatet: "Hr **Castello** yttrade sig i samma riktning. Han trodde ej på militarismens uppfostrande värkan utom möjligen i fråga om att lära folk borsta tänderna och klippa naglarna. Fredsfrågan måste lösas i samband med andra sociala problem."

Verdandilogen Vid Fyris Straud firade i söndags sin 6-åriga tillvaro med en fäst å Folkets hus. Fästen öppnades af hr O. J. Castello med ett hälsningstal. Nykterhetsföredrag hölls af hr doktor Petrán, som till ämne valt »några sociala och medicinska synpunkter med afseende på nykterhetsrörelsen». Nykterheten ginge nog framåt och nykterhetsföreningarnas antal ökades, särskildt med afseende på den studerande ungdomen, om också såsom af tidningarna syntes sprittillverkningen ökats. De flästa nykterhetskorporationer, som nu arbeta i landet, äro religiöst sektariska, och har därför kulturmänniskan svårt att ansluta sig till dem. Ett undantag därifrån gör Verdandiorden. Framför-

Uppsala socialdemokratiska ungdomsklubb är på svarsvisit hos Laboremus och strejkbryteri är frågan att debattera. Hr **Castello** redovisar sin ståndpunkt.

Kastello i rollen som agitator blir tydligare inte minst när han gör jämförelsen med den så kallade Åkarpslagen. Den tillkom 1899 för att skydda strejkbrytare och arbetsgivarnas rätt att bryta strejker. Lagen fick sitt namn efter motionären om densamma riksdagsman Pehr Pehrsson i Åkarp. Lagen var ett tillägg till strafflagens bestämmelser om frihetsbrott och innebar att det var straffbart att tvinga någon att delta i arbetsinställelse eller hindra någon från att återgå till arbetet eller att överta ett erbjudet arbete. Lagen innebar bland annat att det var förbjudet för strejkvakter att ens tilltala en strejkbrytare. Lagen användes flitigt mot strejkvakter fram till Saltsjöbadsavtalets tillkomst 1938, då Åkarpslagen hade spelat ut sin roll och avskaffades.

Bortsett från en notis om att **Kastello** avgår som ledamot i styrelsen för Folkets Hus den 27 mars 1905 är det tyst pressen. Han drar enligt församlingsboken vidare till Västanfors, Fagersta i slutet av år 1906.

En inte helt obekant ort för honom då han talade till ungdomen där vid förstamajdemonstrationen 1905. Det blir nog ingen bosättning där eftersom han verkar ha korsat länsgränsen och landat i Ulfsbo Söderbärke socken i södra Dalarna. Den 29 och 30 december deltar han som talare vid Midvintertinget i Borlänge.

Det var en god idé af de dädlystna folkbildningsvännerna i Dalarna, Gustaf Ankarerona, Uno Stadius, Karl Erik Forsslund m. fl. att alliera sig med provinsens riksdagsmän Daniel Persson i Tällberg och Bernhard Eriksson i Grängesberg för att få till stånd ett *socialpolitiskt* ungdomsmöte åt Dalarnas vakna ungdom. Till mötet hade äfven infunnit sig flera idébärande representanter för det sociala reformarbetet i vårt land, professor C. Wallis, goodtemplarchefen E. Wavrinsky, jordreformvännerna Johan Hansson och kapten E. Palmstierna, fru Ann-Margret Holmgren, fröken Anna Lindhagen m. fl. Härigenom blefvo de två dagarnas föredrag och debatter särdeles gifvande och omväxlande.

Prässen har redan förmält om de förhandlingar och resolutioner, i hvilka den talrikt församlade Dalaungdomen uttryckte sina tankar och önskningsar. Den stora möteslokalen i Borlänge var klädd med resliga ungfuror och svenska flaggor, som vackert välkomnade nära 500 deltagare att dryfta programmets många fosterländska frågor. Det hela leddes på ett utmärkt sätt af mötets ordförande skolläraren Erik Hansson i Viksberg.

Kastellos bidrag refereras som att han: "Framhöll vikten av att folkskolan göres till en bottenskola så att den undervisningen där kan läggas till grund för det frivilliga upplysningsarbetet. Folket fordrar en skola, som kan meddela verklig bildning och inga nådegåvor." Enligt Falu Kuriren av den 2 januari 1907 yttrar han sig i ett replikskifte med Johan Hansson med orden: "Det är ... *samhällets skuld att arbetarnes barn ofta bli illa uppfostrade*". Efter detta hittar jag inte något om honom i pressen under den tid han förmodas bo och arbeta i Söderbärke.

Från den 8 november 1908 är **Kastello** skriven i Nikolai församling i Örebro. Enligt församlingsboken lämnar han Örebro den 11 november 1909 för Hallsbergs socken. Jag kan inte hitta honom där. I stället hittar jag honom, med hjälp från en erfaren forskare på Sveriges Släktforskarförbund, i Norge.

Strejkbryteriet diskuteras i Uppsala. Vid studentföreningen Laboremus' möte i fredags förekom diskussion om strejkbrytarfrågan. Utom föreningen stående arbetare och studenter hade inbjudits och talrikt infunnit sig.

Inledare var ordföranden i Upsala nybildade socialdemokratiska ungdomsklubb, hr Castello. Han såg strejkbryteriet ur synpunkten af förräderi i arbetarnas strid mot kapitalet och skildrade strejkbryteriets natur vid de sista större strejkerna i Sverige. Inledaren ville påstå, att de organiserade arbetarnas tillvägagångssätt och förkastelsedom gent emot strejkbrytarna vore mer moraliskt berättigadt än riksdagens Åkarpslag.

Den följande lifliga diskussionen underströk önskvärdheten af allt starkare organisationer och energisk agitation för upplysningsarbete bland de försummade samhällslager, som nu till största delen rekrytera strejkbrytarnas leder.

Dalarna.

Midvintertinget i Borlänge.

Det rymliga och vida Folkets Hus i Borlänge var fyllt till sista plats av en förväntansfull och övervägande ungdomlig publik, då hr Ankarerona i lördags e. m. kl. 3 höllade deltagarna i Dalarnas och dalaungdomens första midvinterting välkomna. Det var, som en talare senare på kvällen uttryckte sig, kärnan av Dalarnas ungdom, samlad från alla håll av det vidsträckt landskapet, gruvornas, jordens och industriens ungdom, som kommit samman för att säga sitt ord i de viktiga frågorna. Och att den hade ett ord att säga framgick tydligt av det livliga deltagandet och den energi och entusiasm, varmed dess representanter gingo i elden för sina åsikter. Förhand-

Tack Åke Carlsson. Vänliga medlemmar på förbundets Anbytarforum är en värdefull tillgång när nybörjaren kör fast. I Norge gifter sig **Kastello** borgerligt den sista april 1910 med Frida Andersson från Värmskogs socken i Grums kommun. Fem dagar senare föds hans dotter Maj Gunhild i Halden. Jag misstänker att han mellan dessa höjdpunkter i livet inte missade demonstrationen. Hans mor Anna Jonsdotter fyller 70 år två månader efter att hennes förmodligen första barnbarn ser dagens ljus.

Månntro är hon medveten om tilldragelsen? Hade hon från det att **Olof** lämnat Rätan någon kontakt och/eller kunskap om hans förehavanden? Bilden till höger visar sympatisörer till **Kastellos** övertygelse om ett nyktert liv. Det är medlemmar i en Blåbandsförening som uppges ha bildats den 1 maj 1904 och ha sitt sista möte den 20 november 1927. Fotot sägs vara taget vid ett möte omkring år 1910 på Sven Svensson Bäckströms gård i Böle i Rätans socken.

Sveriges Blåbandsförbund, i dagligt tal Blå Bandet, är en nykterhetsorganisation på kristen grund. Enligt den föreningsinventering som Föreningsarkivet i Jämtland (www.faj.se) utförde i Bergs kommun i början av 1990-talet har det funnits två Blåbandsföreningar i socknen. Mest troligt är det medlemmarna i Rätansbyns Blåbandsförening 683 vi ser på bilden. Enligt [faj](http://www.faj.se) bildas den 1894 och läggs ned 1929. Kände medlemmarna i Rätansbyns Blåbandsförening 683 till **Kastello**? Jag ser inga spår av att han under någon tid återvänt till socknen. Ville han någon gång komma tillbaka för att hålla tal men samarbetssvårigheterna inom nykterhetsrörelsen satte hinder i vägen? Kan det istället ha varit den klassiska anledningen, ingen blir profet i sin egen hembygd? Jag tror utan bevis att han såg sig som en agitator som behövdes för att starta rörelse på ständigt nya platser. Hans vistelse i Norge startades i vanlig ordning tidigare än vad officiella källor redovisar. Den 27 november 1909 talar han i Oslo och på nyårsdagen 2010 är det fest. Året fortsätter med agitation i slutet av februari. **Kastello** talar gärna och ofta men jag har inte funnit något

Verdandi.
Loge „Folkets Sak“
Møde Lørdag 27de ds i Møllergaden 20, II, med Foredrag af Hr. **Kastello** fra Sverige. Emne: Verdandiordenens Motto.
Nye Medlemmer indskrives.

Verdandi.
Loge „Folkets Sak“
avholder
Nytaarsfest
Lørdag 1. Januar i Møllergt. 20 II.
Foredrag av hr. **Kastello**.
Beverning med Kaffe og Julekager.
Entré 40 øre.
Festkomiteen.

Stort Agitationsmøte
avholder
Soc.-dem. Ungdomslag „Fremover“
i Folkets Hus' lille Sal
Fredag den 25de ds. Kl. 8¹/₄.
Foredrag av Hr. O. **Castello**: Klassekamp og Klassehat.
Hr. Sverre Krogh: Ungdommens Idealer.
Alle velkommen. Fri Adgang.
Styret.

han skrivit. Det blir ändring på det i Norge när han går i svaromål med en herr Hasselroth i Fredrikshalds Avis den 28 mars 1910.

Kastellos artikel redovisas inte primärt för sitt sakinnehåll. Jag har inte ansträngt mig för att finna vad Hasselroth innan tyckt och skrivit i ärendet. Allt vad **Kastello** tar tydlig ställning för är också redan känt. Han är uppenbarligen en populär talare men hittills har jag inte hittat texter som redovisar hur han med egna ord formulerar sig och framför sina budskap. Jag hoppas att han inte anlitat en spökskrivare för artikeln.

För den som är nyfiken och vill veta upprinnelsen till ordväxlingen redovisas som en ledtråd för eget letande Otto Hasselroths svar på **Kastellos** artikel.

Fra Hasselroth.

Undertegnede tillater sig at oplyse saavel hr. **Castello** som publikum om, at jeg har været fuldt opmærksom paa den artikel i foregaaende nr. av „Fredrikshalds Avis“, i hvilken hr. **Castello** vil ha svar tilbage. Jeg akter imidlertid ikke at besvare hans utfordring, men om jeg har gaat forlangt i mine artikler, saa har han sin fulde ret til at gaa en anden vei med dette.

Jeg fastholder, hvad jeg før har meddeelt.

Høiaktelsesfuldt
Otto Hasselroth.

Fra O. Castello.

Hr. redaktør!

Tør jeg be om plass i Deres ærede blad for følgende:

I Deres blad for 21. ds. findes et opsæt, undertegnet: Forbestyrelsen av Fr.halds skotøiarbeideres forening, O. **Castello**. Det burde vel staa klart for ethvert fornuftig menneske, at det er foreningens mening, som her uttales, og at formanden kun undertegner som dens representant. Det er saaledes foreningen, som „angriper“ hr. Hasselroth, ikke formanden mere end de andre medlemmer. Denne enkle og soleklare sak synes hr. Hasselroth ikke at forstaa.

Hvad hr. H. skriver om min person og min tidligere vandel i Sverige, er mig uforstaaelig. Hvorfor venter hr. H. det værste av mig? Er det fordi hr. H. har været paa samme plasser i Sverige som jeg og kanske tror, at jeg har kjendskap til hr. H.s egen vandel? Hvorfor bød hr. verkmesteren mig i flere vidners nærvær plass paa Halvorsens skofabrik som formand i pinderavdelingen et par dage efter streikens utbrudd, naar min vandel er saa slet? Da syntes hr. H. at ha den opfatning, at jeg var et bra menneske, som skulde passe særdeles bra til formand? Eller er hr. H.s opfatning av mig blit en anden, siden jeg ikke vilde sælge mig som streikbryter og gaa hr. H.s erender?

Naar hr. H. taler om min vandel i Sverige paa en saadan maate, saa de som læser det maa tro, at jeg er den værste orbryter, saa opfordrer jeg her-

ved hr. Hasselroth, saafremt han har nogen retfærdighetsfølelse, til offentlig at forklare, hvad han har at bemerke ved min vandel. Gjør han ikke dette, skal jeg senere si min mening om hans optræden.

Telegrammet fra Drammen vil hr. H. ikke hefte sig ved, da det ikke er undertegnet av ansvarlige personer, men er anonymt, sier han. Kanske hr. H. ønsker, vi skal offentliggjøre en viss skrivelse, som ikke er anonym, men undertegnet av en viss fhv. verkmester i Drammen og avsendt av ham selv til et forbundskontor i Kristiania, og som kanske kunde gjøre telegrammet mere „imponerende“, saavel overfor hr. H. selv som overfor almenheten? Det beror paa ham selv, om striden skal tilspidises slik, at vi rykker ut med alle vore opplysninger.

Hr. H. s anførsler om mit plumpe angrep paa hans person beror antagelig paa en daarlig læse- eller fatteevne. Naar det i foreningens (ikke min) skrivelse staaer: *Det fremgaar herav*, at det er flere end Halvorsens arbeidere, som anser hr. H. uskikket som arbeidsleder, saa er dette bare en paapekning av et faktum: det fremgaar virkelig av telegrammet, at arbeiderne ved skotøifabrikene i Drammen anser ham uskikket, og streiken hos Halvorsen viser, at arbeiderne der er av samme mening som de i Drammen. Er det plumpt at paapeke dette, hvad er saa den, som utsetter sig for og gir grund til saadan omtale? Hr. H. bør lære at optræde paa arbeidsplassene slik, at han ikke mere end de fleste andre arbeidsledere gir arbeiderne grund til at nedlægge arbeidet eller avsende saadanne telegrammer.

Tilslut et raad: lær at læse og forstaa, hvad De læser, saa kanske ogsaa De „kan finde naade for mine øine“.

For denne skrivelse staaer ikke foreningen ansvarlig, men

O. **Castello**.

Inte mycket mer i pressen 1910. Under juni 1911 finns **Kastello** med när Norges socialdemokraters ungdomsförbunds håller sitt första ordinarie landsmöte. I övrigt hittar jag inget i pressen. **Kastello** blir far för andra gången den 11 november 1912. Solveig Marie föds i Drammen. Är det en emanciperad far som på grund av nattvak tappar sin klocka på väg till arbetet på De forenede Skofabriker i slutet av månaden. I övrigt inget mer i pressen detta år. En kvalificerad gissning

Bortkomne saker

Et herreur

uten kjæde taptes lørdag mellem Landfaldsen 64 a og De forenede skofabriker. Tilbagebringes **Castello**, Landfaldsen 64 a

är att arbetsplats och familj nu konsumerar en större del av tiden. De forenede Skofabrikker grundas "1898 av Gudbrand Halmrast på Landfalløya 26 under navnet Halmrast & Karlsen, som også drev et mindre garveri og allerede i 1899 gikk over til et nytt selskap, Drammens Garveri & Skofabrik. Fabrikken hadde sitt eget elektrisitetsverk på 40 hk som var det første private elektrisitetsverk i

Foto: Ole G. Braaten/Drammen Historielag

i Drammen. I 1903 ble fabrikken sammensluttet med Kristiania Skofabrik (grunnlagt 1897) under navnet De forenede Skofabrikker. Første driftsår ble det produsert mer enn 50 000 par sko, umiddelbart før første verdenskrig 166 000 par sko pr. år med en arbeidsstyrke på 250 ansatte. Fabrikken ble i 1929 overtatt av Norges Kooperative Landsforening. Ved utløpet av 1970-årene måtte fabrikken gi tapt for konkurransen med billig import fra utlandet. Fabrikken ... ble nedlagt i 1980."

I februar 2013 deltar **Kastello** i en debatt i Drammen om barnarbeide. Den 8 mars er det fest och talandet fortsätter på första maj. I juni på Landsorganisationens kongress uttalar sig **Kastello** om typografernas strejk med krav på åtta timmars arbetsdag. Under 1914 engagerar han sig i den kooperativa rörelsens utveckling, förstamajtal i Thorsnæs och öppnar i slutet

Skofabrikarbeidernes forening
avholder
fest for medlemmer
i Folkets hus lørdag 8. mars kl. 7.
Foredrag av hr. O. Castello.
Oplæsning m. m. Beværtning.
God musik. Entre 75 øre.
Festkomiteen.

Spikkestad arb. forening
samles 1ste mai ved Folkets hus kl. 1 em. og marscherer til Hyggenveien, hvor Drammenselven stenhuggerforening møter med sin fane, samt Hyggen arb. forening og kvindeforening møter.
Derefter marscheres i samlet tog til Folkets hus, Spikkestad, hvor talen for dagen holdes av
hr. O. Castello
fra Drammen kl. 4 1/2.
Efterpaa avholdes
FEST
Festkomiteen.

Skomakerforretning
aapnes ved **Flisen** i K. Løfsgaards Gaard den 9. Decem. Bestillinger og Reparationer utføres pent og solid.
3151 **Olaf Castello.**

av året eget skomakeri i vad jag uppfattar var en ort i Hedmarks fylke. Det ena utesluter inte det andra och han har en familj att försörja.

Uppenbarligen går rörelsen bra och i slutet av oktober annonserar han efter förstärkning. Jag undrar hur han agerade som arbetsgivare?

En flink skomakersvend
faar plads hos
2079 **O. Castello, Flisen.**

Han släpper dock inte intresset för sina hjärtefrågor. Nu är det folkbildning som tar plats och filmvisning för både upplysning och underhållning kan man förmoda. Under början av 1916 fortsätter han sitt politiska engagemang nu i Sølers arbeiderparti. Hans deltagande i representantmötet i juli är den sista notisen av det slaget i pressen. Nästa gång namnet **Kastello** dyker upp är ämnet utveckling eller kanske en indikation om avveckling. Det blir utveckling och det i ännu ett nytt land.

Flisen arbeiderlag
avholdt medlemsmøte søndag 7de februar 1915, hvor følgende blev behandlet:
Forslag om indkøp av en kinematograf. Besluttedes at nedsætte en komite paa 3 mand til at undersøke saken og komme med forslag til et senere møte. Valgt blev Botolf Haug, Ivar Færder og **Castello**. Suppleanter: Albert Eig og Ludvig Sagerud.
Der blev enstemmig besluttet at stifte en studiecirkel blandt lagets medlemmer og at laget holder frit, opvarmet rum samt lys til dens møter. Valgt til leder av studiecirkele blev **O. Castello**.
Enstemmig besluttetes at abonnere paa „Det tyvende aarhundrede“ for 1915.
Det blev paalagt styret at fremkomme med instruks vedrørende bortleie av lokalet.

Innan beslutet att emigrera har han i april ännu en gång annonserat efter personal.

En skomaker,
svend eller øvet læregut, faar plass
hos **Castello**, Flisen st. 706

Kastello ser ut att relativt omgående, trots den frikostiga krediten, ha fått behållningen från auktionen. Den 30 augusti 1916 avreser han från Kristiania (Oslo) med fartyget SS Bergensfjord. Destination New York. Källdokumentet från "SAO/A-10085: Oslo politidistrikt Emigranter over Kristiania 1871-1930" är inte digitaliserat så jag kan inte säkert veta att fru och döttrar reste samtidigt. Om hans och familjens liv i USA är inte utforskat mer än att han avlider den 14 december 1938 och är begravd i Colma, San Mateo County, Kalifornien. Hustru Frida följer 51 år senare!

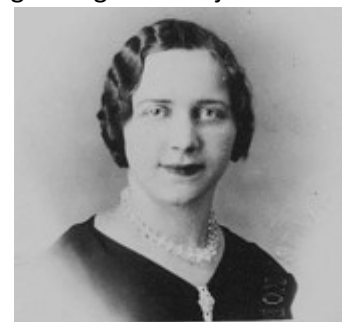

Jag har letat efter ett foto på **Kastello** men inte hittat något.

Sedan första versionen av dokumentet daterat 2023-06-16 tillkommer att Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek uppger sig inte ha några uppgifter om Olof. Jag har ännu inte lyckats identifiera hans far och var broder Jonas fortsätter sitt liv känner jag inte till. Däremot har jag mer information om Olof och hans döttrars liv i Kalifornien.

Den 18 maj 1917 antogs i USA en lag som bemyndigade presidenten att tillfälligt utöka antalet militärpersonal. Underställd stabschefen för den amerikanska armén var det Generalprovostmarskalken som hade ansvaret för att välja ut män för introduktion till militärtjänst. Olof registrerades den 14 september 1918 och av dokumentationen framgår att han var bosatt på 1721 Webster Street i San Francisco. Som handikappad skomakare var han då anställd av Fred Gerlach på 173 Sutter Street. Kroppsmått anges inte utan det markeras att han var av medellängd och "medelvikt". Ögonen var blå och håret brunt. Jag hittar inga uppgifter om att han blev uttagen till att genomgå militärtjänst.

Dottern Maj Gunhild söker som ogift 23-årig bokförare amerikanskt medborgarskap. Hon har i mars 1934 ljus hy. Ögonen är blå och håret ljusbrunt. Hon är knappt 170 cm lång och väger 67 kg. Den stiligaste kvinnan till höger gifte sig samma år med hallandsbördige Gottfrid Andersson. Den 30 april 1936 cirka klockan 23:00 hoppar han ut från ett fönster i parets lägenhet på Moscow Street. Enligt polisrapporten har han de senaste två veckorna i ett sträck konsumerat alkohol. Efter landningen från andra våningen återvänder han till lägenheten där det senare krävs fem personer för att omhänderta honom. Han

Frivillig Auktion.

Paa Grund av Utvandring til Amerika avholdes Mandag den 21. ds. Kl. 4 Efterm. efter Forlangende av Skomaker **Castello**, Flisen St., frivillig Auktion paa hans Bopæl til Bortsalg av:

1 Singers Armmaskine, 1 Do. Venstremaskine — begge saa godt som nye —. Skotøi av eget Arbeide, Skomakerartikler, Læder, Læster, Indbo av alle Slags, hvori blandt fremhæves: Sovesofa, Senger, Borde og Stoler samt 1 brukt Cykel og 1 Disk.

4 Maanedørs Kredit.

Aasnes den 5. August 1916.

Einar Krohg,
O.r.sakfører.

2232

förs till Alemany Emergency Hospital där han på grund av en stor mängd skador avlider klockan 12:01 den 1 maj. Är det ödets ironi när nykterhetsivraren Olof första svärson avlider alkoholiserad på första maj? Lillasyster Solveig/Silvia gifter sig den 25 maj 1938 med Sven William Sjødahl. Han är född 1908 utom äktenskapet av en Orsakulla i byn Hansjö. Fadern som strax efter försvinner till äktenskap kommer från en soldatsläkt i Perstorps kommun i Skåne. Svens föräldrar möttes, skapade och skildes åt i Stockholm.

På Olofs gravsten nämns barnbarn. Jag har inte hittat några. Vid 1940 års folkräkning finns det inga barn i hushållet på adressen 1418 32 Avenyn i San Francisco. Där bor paret Shoedale. Sven uppges ägna sig åt gips- och putsarbete och Solveig/Silvia arbetar på det svenska konsulatet.

Båda systrarna avlider i San Francisco. Maj den 7 juli 1985 och Solveig den 20 oktober 1995. Jag hoppas kunna uppdatera dokumentet ytterligare någon gång. Vem vill inte veta om Olof fick några barnbarn?